

ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

УДК 330.357

Микола Іжа, Єлизавета Львова

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІ ФОРМУВАННЯ КОНЦЕПЦІІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ У КОНТЕКСТІ ДЕМОКРАТИЧНОГО ВРЯДУВАННЯ

В статті досліджено сучасні передумови та тенденції формування концепції сталого розвитку України у контексті демократичного врядування, в тому числі здійснений цілісний науковий аналіз діяльності світового співтовариства та його інституціональних структур з питань сталого розвитку, а також проаналізовано зарубіжний досвід та систематизована нормативно-правова база стосовно з питань сталого розвитку регіону.

Ключові слова: правове регулювання, регіональний розвиток, сталий розвиток регіону, соціально-економічний розвиток.

Постановка проблеми

Кінець ХХ ст. – початок ХХІ ст. ознаменувався впливом глобалізаційних та інтеграційних процесів, що мали як позитивні, так і негативні наслідки на формування та розвиток держав світу.

Стрімка діяльність нових наднаціональних структур сприяла зникненню економічних, правових та політичних бар'єрів між державами, що у свою чергу призвело до виникнення нових проблемних питань в державному управлінні та визначення необхідності проведення трансформацій заради стабільного зростання. Окрім проблем інституційного характеру, актуалізувались в тому числі і питання національної інформаційної та екологічної безпеки, вирішення яких стали основною вимогою часу.

Отже, одним з новітніх напрямів у державному управлінні та регіональної політики наприкінці ХХ ст. по всьому світові було визначено орієнтування на сталий та безпечний розвиток, що у свою чергу обумовлює необхідність пошуку шляхів ефективного державного регулювання сталого та безпечного розвитку регіонів. Сьогодні для України, як активного учасника міжнародних відносин та претендента на вступ до ЄС, категорія «сталий розвиток» набула дуже важливого значення і визначається як одна з ключових категорій сучасного державотворення у контексті демократичного врядування.

На жаль, за період 1992–2001 рр. вітчизняними дослідниками дуже мало уваги приділялося концепту «сталий розвиток» і його дослідження носило нестабільний характер, тому що головною причиною цього, як зазначено в Національній доповіді України про стан виконання положень «Порядку денного на ХХІ століття», було те, що протягом цього часу Україна проходила «складний і напружений процес становлення державних інституцій, формування нових суспільно-політичних відносин, соціально-економічного реформування і опанування ідеології сталого розвитку як державної стратегії ХХІ ст.» [1].

В останній час, сталий розвиток став предметом дослідження науковців, до того ж дослідженню значення концепції сталого розвитку для України присвячено праці: Л. Авербуха, І. Балабанової, М. Баймуратова,

© Іжа М.М., Львова Є.О., 2011.

С. Верланова, Г. Гуцуляка, О. Дікарева, С. Дорогунцова, Р. Калитчака, Т. Козака, Н. Красностанової, В. Мармазова, В. Марущака, Н. Мікули, О. Ральчука, А. Садовенко, В. Середи, В. Трегобчука, М. Харитончука, Є. Кіш, та інших провідних вітчизняних вчених.

Проте варто зазначити, що незважаючи на значний зріст уваги сучасних дослідників до питання регіональної політики в контексті сталого розвитку, зазначена тематика ще й досі залишається вкрай невисвітленою у наукових дослідженнях і у своїй більшості ґрунтується на дослідженнях закордонних вчених, як: М. Кітінга, Р. Кейтс, А. Лейзерович, С. Ліпсета, Т. Перріс, М. Портера, Дж. Хулс, С. Бразілова, С. Пронкіна, О. Петруніної, О. Чернишова та ін.

Метою статті є висвітлення основних організаційно-правових засад регіональної політики та сучасних тенденцій формування концепції сталого розвитку України у контексті демократичного врядування.

Кінець ХХ ст. – початок ХХІ ст. ознаменувався тим, що на міжнародному регіональному рівні сформувався окремий механізм взаємодії та інтеграції національних правових систем Європи до регіональних спільнот, що у свою чергу передбачає їх зближення та вироблення загально-правових стандартів розвитку регіонального та транскордонного співробітництва.

З приводу цього кожна держава зобов'язана посилити увагу до питань гармонізації нормативно-правової бази та інституційного забезпечення регіональної політики, розробки і запровадження економічних механізмів регулювання регіонального розвитку [2, с. 620].

Сьогодні світова спільнота постала перед питанням затвердження стандартизованої системи регіонального програмування та удосконалення інструментарію регіональної політики. Поряд із основними напрямками регіональної політики, пов'язаними з розвитком проблемних регіонів, почали застосовуватися заходи щодо збільшення асигнувань на розробку та реалізацію регіональних програм, та забезпечення скоординованого зближення рівнів розвитку регіонів.

Процес інтеграції України до європейських структур актуалізував сприйняття нашою державою міжнародних стандартів регіональної політики держав – членів Ради Європи та Європейського союзу. Відповідно до сьогочасних правил Європейського союзу стратегічні дії щодо розвитку країни мають містити вимоги охорони довкілля регіону, а сталий розвиток означено вирішальним принципом регуляторних політик країн ЄС. Значний розвиток регіональної політики ЄС в контексті сталого розвитку почав формуватися у другій половині ХХ ст.

Уперше поняття «sustainable development» було запропоновано у 1987 році у доповіді «Наше спільне майбутнє» Міжнародною комісією ООН з навколишнього середовища та розвитку, головою якої була прем'єр-міністр Норвегії Гру Харлем Брундтланд. В доповіді під сталим розвитком мається на увазі «розвиток, що забезпечує потреби нинішнього покоління, не позбавляючи майбутні покоління можливості задовольнити свої власні потреби» [3].

Проте первинні ідеї сталого розвитку висувалися вченими, ще починаючи з робіт англійського вченого Томаса Роберта Мальтуса («Досвід про закон народонаселення», 1978, та ін.) [4], закінчуючи працями Карла Хаусхофера та його «теорією життєвого простору».

Питання обмеження певних параметрів розвитку та актуальність суспільно-господарського розвитку усвідомлювались представниками української наукової школи фізичної економіки ще наприкінці ХІХ ст. Засно-

Мета

Вигляд основного матеріалу

Аналіз останніх досліджень і публікацій

вник зазначеної школи, видатний український мислитель і громадський діяч С. А. Подолинський у своєму дослідженні «Праця людини та її відношення до розподілу енергії» обґрунтував ідею «абсолютного збільшення енергетичного бюджету» як головну мету людства, а його межею визначив «абсолютну кількість енергії, що одержується від Сонця, і неорганічних матеріалів, що знаходяться на Землі» [5].

На жаль, принципово нова парадигма, запроваджена С. А. Подолинським у сферу економічної науки, була відкинута доктринами політичної економії, по суті, з огляду на відсутність моделі обліку, адекватної цій парадигмі. Резюме Ф. Енгельса стосовно доробку С. А. Подолинського, висловлене у листі до К. Маркса у грудні 1882 р., полягало в тому, що, на його думку, підрахунок енергетичних процесів можливий тільки у найпримітивніших галузях (полюванні, рибальстві тощо); у скотарстві він стає складним, у землеробстві – ще складнішим, а в промисловості зовсім неможливий, і зводилося до узагальнюючого висновку про неможливість виразити економічні процеси у фізичних мірах.

Догматичні оцінки доробку С. А. Подолинського стали своєрідним вироком його ідеям і заблокували розвиток не лише мисленню та його інформаційно-аналітичного забезпечення, але й національної та світової економічної думки загалом. Актуальність порушеної проблематики усвідомлював ще й інший визначний представник національної наукової школи – засновник Української академії наук В. І. Вернадський. Ще на початку XX ст. він зазначав, що «ми живемо у природі не як вчені, що вимірюють і зважують, а як поети чи філософи. Вихоплюємо для вимірювання та зважування невеликі частки оточуючої природи, зовсім не прагнучи охопити її всю точним обліком». Надзвичайно важливими для започаткування новітньої моделі обліку слід вважати відокремлений акад. В. І. Вернадським принципово новий об'єкт обліку (живу речовину) і такі характеристики обліку як глобальність (здійснення в масштабах планети) та тотальність (суцільність) [6].

Подальше розуміння необхідності нової парадигми розвитку було закріплене у кінці 60-років XX ст. Ініціатором цього нового підходу став Римський клуб – добровільна асоціація вчених західних вчених, політичних діячів та бізнесменів. Він поставив за мету дослідити найближчі та віддалені наслідки глобальних шляхів розвитку. Результати досліджень були оприлюднені в 1972 році в першому докладі Римського клубу під назвою «Межі росту». Автор доповіді Медоуз Донелла [7] визначив, що, якщо сучасні тенденції росту численності населення, індустріалізації, забруднення природного середовища будуть продовжуватися, то протягом XXI ст. світ дійде до межі росту. У висновок цього різко знизиться обсяг виробництва, та виникне неочікуване та неконтрольоване падіння численності населення. Проте тоді автори вважали, що можна змінити тенденції росту та прийти до сталої та довгострокової перспективи економічної та екологічної стабільності.

У 1989 р. автори «Меж росту» оприлюднюють другу доповідь під назвою «За межами». У ньому вони звертають увагу на те, що за 20 років ситуація тільки погіршилася, причому настільки, що можна сміливо констатувати цілеспрямований рух людства до екологічної катастрофи.

Надалі теоретичні дослідження щодо ідеї пошуку раціонального суспільного розвитку активізувалися. Різні аспекти проблеми стають предметом наукових дискусій. Економісти, які фокусують увагу на сталості, мають, насамперед, на увазі добробут, прибуток, нагромадження капіталу (Далі, Пеззі ін.). Значна увага приділяється застосуванню техніки екологічної оцінки (Пірс, Маркандія, Барб'єр ін.).

Надалі був прийнятий базовий міжнародний акт у рамках концепції сталого розвитку – Глобальна про-

грама дій «порядок денний на XXI століття», схвалена у Ріо-де-Жанейро в 1992 р., «що є стратегією інтеграції економічних, соціальних та екологічних цілей» [8]. Даний документ закріпив, що «відповідальність за впровадження зазначеної програми лягає передусім на національні уряди і вимагає розробки національних стратегій сталого розвитку та проведення відповідної політики», а «міжнародне співробітництво повинно сприяти таким національним зусиллям та доповнювати їх» [9].

Крім того, Глобальна програма дій «порядок денний на XXI століття» «присвячена актуальним проблемам сьогодення, а також має за мету підготувати світ до вирішення проблем, з якими він зіткнеться у наступному столітті. Він відображає глобальний консенсус, прийняття на самому високому рівні політичних зобов'язань щодо співпраці з питань розвитку та навколишнього середовища. Вирішальне значення для досягнення цієї мети мають національні стратегії, плани, політика та процеси».

Серед головних напрямів «Порядку денного на XXI століття» були визначені: боротьба із бідністю, зміна структури споживання, енергоефективність та енергозбереження, використання екологічно чистого транспорту при мінімізації його використання у цілому, сприяння сталому розвитку населених пунктів, захист атмосфери, захист морів та океанів, комплексний підхід до планування та раціонального використання земельних ресурсів, тощо.

Рівно через 30 років після оприлюднення першої доповіді Римського клубу та через десять років після прийняття в Ріо-де-Жанейро «Порядку денного на XXI століття» мав місце Всесвітній саміт зі сталого розвитку у Йоханесбурзі (2002 р.).

Його головною метою було оцінити, наскільки світ за ці роки приблизився до сталого розвитку. Проте результати бажали кращого – було наявне погіршення загальної ситуації та віддалення від цілей, що були поставлені у 1992 р. у Ріо-де-Жанейро. На саміті були прийняті Йоханесбурзька декларація та План виконання рішень.

У подальшому, у 2007 р., на Світовому економічному форумі в Давосі в 2007 р. знову обговорювалися ризики для людства у XXI ст., що можуть стати фактором міжнародних та внутрішньо національних конфліктів на найближчі 50 років.

Було констатовано, що у світі виникли нові глобальні проблеми, про існування яких ніхто не здогадувався у 1992 р., а саме: посилилася боротьба за природні ресурси, що постійно скорочуються – органічне паливо, вода, продукти харчування; посилилася нерівність між країнами тощо. Загальний висновок форуму зводився до наступного: альтернативи сталому розвитку не має, при цьому вочевидь, що не має окремого рецепту такого розвитку.

Кожна спільнота повинна вирішити проблему свого сталого розвитку, виходячи із власних цілей, особливостей та можливостей. При цьому є стійке розуміння, що ці глобальні проблеми та негативні тенденції не мають кордонів та матимуть вплив на усіх мешканців світу. Кожна людина, кожна територіальна громада у своїх же інтересах повинна оптимізувати взаємодію із навколишнім середовищем заради збереження та покращення якості життя сьогоднішніх та прийдешніх поколінь, тобто на всіх рівнях та у всіх сегментах світової спільноти необхідно керуватися принципом сталого розвитку.

Зазначимо, що сучасне нормативно-методичне забезпечення сталого розвитку в основному створюють європейські хартії та конвенції, в тому числі і національне законодавство. Крім того, для розвитку міжнародного співробітництва регіонів в сфері охорони довкілля в Європі існує розвинене нормативно-методичне забезпечення та міцна інституційна основа.

Сьогодні сталий розвиток потребує програмного забезпечення не тільки в міжнародно-правовому, але також і в національному правовому форматі кожної держави, в тому числі і України.

Крім того, сталий розвиток неможливо забезпечити без опрацювання концепції сталого розвитку та без урахування світових тенденцій. На головному етапі десятирічної фази формування української державності переважав нелегкий і інтенсивний процес становлення державних інституцій, формування нових суспільно-політичних відносин, соціально-економічного реформування і опанування ідеології сталого розвитку в якості державної стратегії XXI століття. У 1997–1998 роках було зроблено перші кроки до офіційного сприйняття всесвітньої стратегії сталого розвитку на національному рівні.

До них можна віднести створення Національної комісії сталого розвитку при Кабінеті Міністрів України і прийняття Верховною Радою України «Основних напрямів державної політики в галузі охорони довкілля, використання природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки», в яких законодавчо визначено пріоритети і стратегію гармонійного розвитку виробничого і природо-ресурсного потенціалу держави.

Сучасна регіональна політика України повинна враховувати основні тенденції розвитку європейського континенту, задекларовані Радою Європи та основні тенденції та принципи регіональної політики ЄС, оскільки під її механізми вже попали західні та південно-західні області України як території, що межують з ЄС.

Очевидним є той факт, що доцільність переходу до реалізації стратегії сталого розвитку України визначається як внутрішніми чинниками, так і зовнішніми, що пов'язані з євроінтеграційними прагненнями України та необхідністю виконання міжнародних зобов'язань України [10].

Саме план дій «Україна – ЄС» містить підрозділ «Сприяння сталому розвитку», що передбачає:

- вжиття подальших заходів щодо завершення створення адміністративних структур і процедур для забезпечення стратегічного планування сталого розвитку та узгодженості дій між відповідними задіяними сторонами;
- завершення розробки та прийняти державну стратегію сталого розвитку, здійснити заходи для забезпечення її імплементації; передбачити заходи реалізації довготермінової стратегії;
- вжиття подальших заходів щодо включення питань захисту навколишнього середовища до політики у інших сферах, зокрема у галузі промисловості, енергетики, транспорту, регіонального розвитку та сільського господарства [11].

Сучасний стан розвитку України потребує нових моделей і механізмів, спроможних забезпечити стабільне економічне й соціальне зростання. Зазначені моделі повинні спиратися на логічно побудованій і науково обґрунтованій системі знань про закономірності динамічних соціально-економічних процесів, їх потенціал та рушійні сили, механізми стимулювання та забезпечення ефективності. Посилення ролі регіонів у цих процесах є природно визначеним напрямом у рамках парадигми розвитку сучасної держави.

Одним з механізмів реалізації соціально-економічної політики у регіонах є її нормативно-правове забезпечення. Важливим кроком у цьому напрямі стало прийняття Закону України «Про стимулювання розвитку регіонів» від 08.09.2005 за № 2850–IV [12], що визначає правові, економічні та організаційні засади реалізації державної регіональної політики щодо стимулювання розвитку регіонів та подолання депресивності регіонів. Згідно із Законом організаційне забезпечення державного стимулювання розвитку регіонів здійснюється відповідно до основ державної регіональної політики, державних програм економічного і соціального розвитку України, законів про Державний бюджет України, загальнодержавних програм, інших законів та актів законодавства України, а також програм економічного і соціального розвитку Автономної Республіки Крим, областей, міст Києва і Севастополя, місцевих бюджетів. На виконання

зазначеного Закону Кабінетом Міністрів України прийнято Постанову «Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2015 року», яка визначила ключові проблеми регіонального розвитку, пріоритети державної регіональної політики з погляду загальнонаціональних потреб та інтересів [13].

Крім того, в Україні за останній час було сформовано законодавчий фундамент, що обумовлює розробку стратегічного плану сталого розвитку вже на національному рівні. До документів національного законодавчого рівня варто віднести: Конституцію України 1996 р., Земельний Кодекс України 2001 р., Водний Кодекс 1995 р., Повітряний Кодекс 1993 р., Податковий кодекс 2010, Закон України «Про Загальнодержавну програму формування національної екологічної мережі України на 2000–2015 роки» від 21.09.2000 № 1989–III, Закон України «Про Генеральну схему планування території України» від 07.02.2002 № 3059–III, Закон України «Про державне прогнозування та розробку програм економічного і соціального розвитку України» від 23.03.2000 №1602–14, Закон України «Про планування і забудову територій» від 20.04.2000 № 1699–III та ін [12].

Урядовий проект Концепції сталого розвитку України, робота над яким здійснюється впродовж останніх років, зіграв позитивну роль в ініціюванні розробки і прийняття місцевих концепцій і програм переходу до сталого розвитку, громадського пошуку національного шляху.

Згідно з проектом, основними засобами досягнення сталого розвитку визначені забезпечення ефективного використання всіх видів ресурсів, структурно-технологічна модернізація виробництва, використання творчого потенціалу суспільства для розбудови і процвітання держави. Принциповими завданнями визначено економічний розвиток, охорону довкілля, соціальну гармонію, раціональне використання природних ресурсів, розвиток освіти, міжнародного співробітництва і залучення громадськості до процесу формування національної екологічної політики та екологічної експертизи інвестиційних проектів.

Незважаючи на відсутність в Україні окремого закону, що був би присвячений ідеям сталого розвитку на місцевому рівні, в нашій країні на державному рівні був прийнятий ряд підзаконних правових актів з цього питання.

Так, Постановою Верховної Ради України від 24 грудня 1999 року №1359 була погоджена Концепція сталого розвитку населених пунктів, яка містить ряд керівних принципів. У відповідності із розділом 1 Концепції «сталий розвиток населених пунктів – це соціально, економічно і стратегічно збалансований розвиток міських та сільських поселень, що спрямоване на створення їх економічного потенціалу, повноцінного життєвого середовища для сучасного та послідуєного покоління на засадах раціонального використання ресурсів (природних, трудових, виробничих, науково-технічних, інтелектуальних та ін.), технологічне переобладнання та реструктуризацію підприємств, удосконалення соціальної, виробничої, транспортної та комунікативно-інформаційної, інженерної та екологічної інфраструктури, покращення умов мешкання, відпочинку й оздоровлення, збереження та помноження біологічного розмаїття та культурного спадку».

Реалізація Концепції сталого розвитку, зокрема положень Постанови Верховної Ради України «Про концепцію сталого розвитку населених пунктів» від 24.12.1999, є в стратегічному аспекті необхідною умовою подальшого поступу та розвитку нашої держави.

Комплексна програма реалізації на національному рівні рішень, прийнятих на Всесвітньому саміті зі сталого розвитку, на 2003–2015 рр., затверджена Постановою Кабінету Міністрів України від 26 квітня 2003 року № 34, є ще одним програмним документом, що визначає порядок імплементації Україною загальних принципів сталого розвитку. Програма будується на міжнародних документах і підкреслює необхідність інтеграції трьох основних компонентів сталого розвитку – економічного

росту, соціального розвитку та охорони навколишнього середовища. При цьому програма передбачає необхідність комплексного системного підходу у стратегічному плануванні, перехід України до сталого розвитку та її інтеграції до європейської та міжнародної спільноти.

В 2007 р. Кабінет Міністрів України надав згоду Концепції національної екологічної політики України на період до 2020 року. Метою реалізації національної екологічної політики є «стабілізація та покращення екологічного стану території держави шляхом затвердження національної екологічної політики як інтегрованого фактору соціально-економічного розвитку економіки та впровадження екологічно збалансованої системи природокористування» [12].

Взагалі за десятилітній період Україна, як дійсний член Ради Європи, фактично імплементувала в національне законодавство низку міжнародних угод, що безпосередньо стосуються формування демократичного врядування на засадах проведення ефективної регіональної політики.

☞ Світова спільнота зрозуміла, що термін «сталі розвиток», що з'явився в нормативно-правових актах ООН вперше в екологічному ракурсі, сьогодні став більш ширшим поняттям, а його реалізація на практиці є можливою лише за умови відповідного державного контролю за процесами розвитку. В Україні також на законодавчому рівні ще залишився незакріпленими алгоритм переходу країни до сталого розвитку, що у свою чергу потребує перегляд чинного галузевого законодавства з позиції концепції сталого розвитку. Розробка концепції та стратегії сталого розвитку для України повинна бути заснована на всебічному та загальному вивченнісуючого стану нашого суспільства, а також на аналізі потенційних можливостей його покращення.

Література.

1. Національна доповідь України про стан виконання положень «Порядку денного на XXI століття» за десятирічний період (1992–2001 pp) – К, 2002.
2. Балабанова І.В. Міжнародні стандарти регіональної політики держав-членів Ради Європи та Європейського союзу. – Михайло Баймуратов: право як буття вченого. Збірник наукових праць до 55-річчя професора М. О. Баймуратова – К.: Логос, 2009 – 840 с.
3. Report of the World Commission on Environment and Development: Our Common Future – <http://www.un-documents.net/wced-ocf.htm>.
4. Maltus Thomas Robert. An Essay on the Principle of Population, as it affects the future improvement of society with remarks on the speculations of Mr. Godwin, M. Condorcet, and other writers, 1778 -Anonymously published., Мальтус Томас Роберт. Опыт о законе народонаселения. – Петрозаводск: Петроком, 1993 (Шедевры мировой экономической мысли. Т. 4).
5. Історія вітчизняних соціологічних теорій і вчень: навчально-методичний посібник / Укладач Білецький В. В. – Донецьк: ДонДДУ, УКЦентр, НТШ-Донецьк, 2007. – 116 с.
6. Шевчук В. Теоретико-методологічні аспекти аналізу процесів сталого розвитку. – Електронний ресурс – <http://www.rainbow.gov.ua/news/8.html>.
7. Meadows D. L. et al. The Limits to Growth: A Report for the Club of Rome's Project on the Predicament of Mankind. New York: Universe Books, 1972
8. Декларація Ріо-де-Жанейро та програма дій на XXI століття, прийняті 14 червня 1992 р. – Електронний ресурс – Режим доступу до сайту: <http://rada.gov.ua>.
9. Вовк В. Україна в контексті сучасних тенденцій і сценаріїв світового розвитку/ В. Вовк // Часопис. – 2001. – №22. – С. 7.

10. Власюк О.С. Моделі аналізу та прогнозування економічного і соціального розвитку України: дис... д-ра екон. наук: 08.03.02 / О. С. Власюк; Національний ін-т стратегічних досліджень. – К., 1997. – 558 с.

11. План дій Україна – Європейський союз. – К.: Тов. «Компанія Лік», 2005. – С. 3–4.

12. За матеріалами сайту Верховної Ради України – Електронний ресурс – Режим доступу до сайту: <http://rada.gov.ua>.

13. Державне управління регіональним розвитком України: монографія / за заг. ред. В. Є. Воротіна, Я. А. Жаліла. – К.: НІСД, 2010. – 288 с. <http://www.niss.gov.ua/book>.

УДК: 352.075

Степан Давтян

ВЗАЄМОДІЯ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ ЯК УМОВА ЕФЕКТИВНОГО УПРАВЛІННЯ

У статті аналізуються й з'являються різні позиції і точки зору щодо ефективності функціонування органів публічної влади в цілому і її складових.

Ключові слова: публічна влада, управління, розподіл влади, місцеве самоврядування, удосконалення державного управління.

☞ У другій половині ХІХ століття в Європі починаються реформи в системі влади. З'являються теорії організації влади на місцях, в основі яких лежить система взаємовідносин між органами влади. На базі цих теорій створюються відповідні моделі владних взаємовідносин, які мають свої особливості в кожній конкретній країні.

Сама категорія «відносини між органами публічного управління» («intergovernment relations») виникла в західній, в першу чергу, в американській науці державного управління, через реалізацію в публічній системі політичного принципу розподілу влад.

Концепція міжурядових зв'язків виникає у 30-х роках ХХ ст. у зв'язку з прийняттям адміністрацією США «Нового курсу...» і зусиллями федеральних органів управління, спрямованих на подолання економічного і суспільного занепаду періоду Великої депресії. Одним із шляхів виходу з кризи було визначено об'єднання можливостей публічних органів різного статусу та рівня, чому заважали численні конституційні обмеження. Відносини між органами публічного управління, таким чином, були пов'язані зі стратегічною політикою, тобто вибором напряму діяльності й оцінкою її практичних результатів. Сутички Д. Франкліна Рузвельта з Верховним Судом США з приводу запропонованих ним різноманітних програм соціального забезпечення, а також його намагання уникнути судового оскарження своїх дій й стали типовим проявом «політики відносин між органами публічного управління», що згодом знайшло наукового осмислення. Виникнення концепції міжурядових зв'язків було обумовлено також ідеями «активного державного управління», що виникли на протигагу ліберальним моделям в період 30-х років ХХ ст.

Таким чином, категорія «відносини між органами публічного управління» досить давно поширена серед

© Давтян С.Г., 2011.